

Fœculti's Redactorulus

9

Cancelaria Redactiunii a in Strata trăgătorului [Lö-

v  s  zutoza], Nr. 5.
Seriozile nefrancate nu se vorb
prim  deocat  numai de la coresponden
dintii regula i ai „Fed ratimii.“
Articlii transisi si nepublicati se
vorb arda.

FEDERATIUNE A

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu

Va ești Mercuri-a, Vînturi-a și Dominec-a

Pest'a, 16./4. nov., 1872

Proiectulu de organisatiune a capitalei Ungarie si elaboratulu deputatiunii regnic. a Croatiei preoccupa diuaristic'a magiara. Cu privire la cea d'antâi ministrulu de interne s'a vediutu silitu a face opiniunii publice, care se revoltasse in contrâalui, si deputatiloru, cari lu combatusse in sectiunile camerei, doue concesiuni si a nume, alegerea primariului d'in trei candidati propusi de ministrul, in locu d'a fi numitul d'a dreptulu prin guvern, ei alegerea indirecta a reprezentantiloru cetatienscii d'in tagm'a virilistiloru. Neinsemnate concesiuni, dar' semne destulle de caracteristice pentru dorintâa generale d'a infrenâ omnipotentia ministeriale si d'a assecurâ celu pucinu in principiu libertatile constitutiunali. Cu tote incordatele svercolature spre reactiune a ministeriului, cu tota increderea acestui a in servilismulu mamelucliloru sëi, falang'a acestoru a incepe a se rarâ si disciplina a se relassâ, incâtua abia se mai poate recunoaste preaservila cohorte, alta data admirabilu disciplinata. Inca uno assemene proiectu de lege ! si ministeriulu se va astă parasitu de partit'a sa. Dicemu ministeriulu intregu, si nu ministrulu cutare, că-ce lumea nu e atâtude ; rosta ca să credia, că unu singuru ministru in ressortulu său face tote pornirile spre reactiune numai de capulu său si pre responsabilitatea sa personale ; d'in contra intregu ministeriulu este nu numai solidariu, ci si complice, prin urmare in solidaritate respundietorii pentru faptele unui a d'in sinulu său. — Omenii guvernului, mai alesu cei in functiuni innalte si cu aspiratiuni la graduri si mai innalte, reactiunari, cari li se attribuescu cu nedreptulu (saraculu de vinovatu, multa sila l'a mancatu ! prov.) pentru că d'insii nu voru reactiune, ci numai conservare, ei dara sunt conservatori si neci decâtul reactiunari. Asiâ vorbescu d'insii, noi inca am avutu occasiune a-i audî adese ori espectorandu-se intru acestu modu, vrendu a invetîl pornirile loru reactiunarie in palliulu celu mai pucinu suspectu, dar' in totu casulu ruginitu allu conservatismului.

Elaboratulu Croatiloru insufia mari ingrigiri unguriloru si press'a guvernamentale secundata chiaru si de organele oppositiunii magiare roga, conjura si amenintia pre Croati a se lapedá de pretensiunile loru sau cellu pucinu a le modifieá. Es-acerbarea loru este mare pentru accusatiunea ce se face Unga'iei pentru appesarea nationale a Croatiei. Ce ? dice preaoffiosulu „P. Loyd.“ Croatii se plangu de appesare ? Ei, cari au capetatu charta alba de la Ungaria, n'au cuventu a se plange. Privesca la Cehi, acesti-a s'ar poté plange, că-ce in apparintia, cellu pucinu, Cehii potu sè vorbesca de appesare nationale (gratiosi sunt gidanii de la „P. L !“) dar' Croatii fabulandu de appesare nationale merita compatimire ! Dar spuneti-ne suflete cumperate, Romanii ce merita candu se plangu de appesare in tota privint'a ? Avé-veti obradiulu nespatalu a negá in facia lumei, că nu li-s'a fa cutu celle mai mari nedreptăti ? Cà li-s'a luatu autonomia tierrei loru si li s'aui stersu nationalitatea d'in legile stapaniloru vostri, cari ve platescu că sè suciti si resuciti cu neobrasnicia adeverulu si dreptatea ? Va sosi inse timpulu resplacitii pentru toti si pentru tote. Nedreptatea nu remane in veci nepunita.

Cu privire la crisea ministeriale ce organele officioase mai nainte au ignorat, apoi au negat, acum veniu si elle a o constata. „P. Napló“ dice că crisea nu este inca acuta, atât'a recunosce că diferintie sunt intre unii membri ai ministeriului si că la numirea lui Lonyai de ministru presiedinte intre cei lalți membri ai cabinetului andrassianu se facusse intellegerea, in poterea carei-a se obligasse a sta toti solidarminte sau a essi toti assemene. Acestu timpu dice „P. N.“ n'a sositu inca. Noi dîcemu inse că va sosi acusi.

Se vorbesce despre scurtarea sesiunii cameralor provinciali din Cislaitania. Ministerul d'acolo s'a adressatu catra toti partisanii si d'incosibele diete cu rogarea, ca se grabesca lucrările

pentru ca senatulu imper. să se pota readună către de currendu, căce nu se mai poate ieñe (ad. ministeriulu) în sfîrșită fără de sprinirea Reichsrathului, cu atâtua mai vertosu, căce ventul susține „de susu“ și susține tare.

Convențiunea intre România si Ostrunguria pentru imbinarea căilor ferate intre aceste două staturi vecine s'a închiatu, impartesmu mai la valle in estrassu câte-va punete, éra testulu in tregu allu convențiunii lu vonu publică in ur-

Convențiunea internațională închișată între Ungaria și România în privința juncțiunii căilor ferate românesc cu cele ostrungăresc s-a subscrisu, în 8. nov. în Bucuresci, dîn partea ministrului român Costa-Foru și a consulelui generalu ostrungărescu br. Schlechta, și astfeliu s'a transmis ministrului-priședinte ungărescu. Unu corespondinte dîn Bucuresci alu diuariului „P. Lloyd“ scrie, că juncțiunea, după convențiunea închișată, se va face în punctele Iticanî, Vercierov'a, Vulcanu, Uzu (Oituz) și Timisiu séu Buzău. Liniele ce respundu la Iticanî se află deșiă în comunicatiune și cestiunile speciale se voru regulă prin una convențiune separată. Cele-lalte patru linie sunt d'a se construî: de la Timisiora preste Orsiov'a la Turnu-Severinu; de la Petro-sieni preste passulu Vulcanu la Filiasi; de la unu punctu accomodat alu căii ferate ung. de estu preste Uzu (Oituz) la Adjudu-Galati, și de la Brasiovu preste passulu Timisiu la Ploiesci. — Ostrungări'a este obligata a construî lini'a de la Timisiora preste Logosiu, Caransebesiu și Orsiov'a-Vechia pâna la confiniele tierei, spre a o impreună cu lini'a romana Turnu-Severinu-Bucuresci; guvernul român are d'a construî lini'a de la Filisori pînă la Petro-sieni.

care din partea guvernului ung. este d'a se continuă pâna la confinile tierrei. Mai departe, guvernulung. are d'a impreună una punctu alu căii ferrate de estu cu Oituzulu, éra guverualu romanu are d'a impreună punctulu Oituzu cu unu punctu alu liniei ferrate ce duce la Galati, care linia este degiá concessionata si se construe tocmai acum ; asemenea este d'a se impreună din partea guvernului ung. Brasiovulu cu passulu Timisiu, éra din partea guvernului rom. Timisiulu cu Ploiescii. Liniele Timisor'a-Turnu-Severinu si Petrosieni-Filiasi au d'a se construi in acelu-a-si tempu pre ambele teritorie si totu odata a se dă si in comunicatiune. Lini'a ce impreuna calea-ferrata ung. de estu cu Oituzulu si pre acestu-a cu Adjudulu este d'a se construi si deschide in tempu de patru ani dupa deschiderea ambelor căii ferrate, cari sunt d'a se impreună. In privint'a liniei Brasiovu-Ploiesci din partea Ostrunguriei se va da una concessiune pâna la Timisiu, fără garantia de statu ; din partea Romaniei se va da una concessiune de la Timisiu pâna la Ploiesci la acei-a-si concessionari, asemenea fără garantia, insă pre langa eliberare de contributiune pre 40 de ani, si espropriatiune gratis pre domenie pre langa una cautiune de 25.000 fl. pre milu. In acesta conventiune s'au stabilit mai departe stipulatiunile politice, precum si celea relative la constructiune si la tarifa, asemenea s'au luate si measurele in privint'a comunicatiunii si exploatarii internationale.

Proiectul de lege despre dissolvarea tribunalului supremu financiar reg. s'a provedit cu clausula de aprobare d'in partea Maj. Sale si nu preste multu se va prezenta dietei unguresci spre desbatere.

Cu privire la valoarea proprietăților erariați înregistrată și următoarele date: După pământurile erariați de agricultură se platește contribuție anuală 386.000 fl.; după paduri 805.000 fl., la-oală 1,191'000 fl. Aceasta sumă multiplicată cu 100, nu dă valoarea posesiunii erariați cu 119,100.070 fl. — După regalie se platește contribuție anuală 900.000 fl.; din această sumă, multiplicată cu 20, rezultă valoarea regaliilor cu 18,000.000 fl., de aici sunt înse din a se subtrage spesele de manipulare de 40%, capitalizate cu 7,200.000 fl., și astfel valoarea rămâne în sumă de 10,800.000 fl. Padurile confinăriile, după care nu se platește contribuție, reprezintă una valoare de 5 milioane. Tota proprietatea erariați reprezintă deci una valoare de 134,100.000 fl.

Cursulu antâiu de 5 lune la institulu de mosftu, înfiintat în cetățile Oradea-Mare și Posoniu, se va începe cu 1 ianuarie 1873 și anume în Orade cu propunere română și maghiara și în Posoniu cu prop. slovacă și maghiara. Această se aduce la cunoșcientia respectivelor, pentru că pana în 10. ian. 1873 să se inscrie la respectivele direcțiuni, producându totu-o-data testimoniu de moralitate de la primariu, și prentru comunității și despre starea sănătății de la mediculu comunale său dominale. Eleve mai tenere de 20 anni și trecute de 40 anni, femei morboze sau cari, insarcinate fiindu, se află în altu doile stadiu alături gravidații nu se primesc la cursu.

Cursurile in anii urmatori inse se vor incepe regulat, celu de érna cu 1 oct. si celu de vera cu 1 mart. In Posoniu cursulu de érna pentru elevele germane si mag. si curs. de vera pentru slovace si mag. In Oradea-mare cursulu de érna pentru elevele mag. si curs. de véra pentru elevele romane.

Inscrierea se face de la 1-5 la amintelor lune; de la 15 incolo eleva la cursulu de mositru nu se mai primește.

Foi a oficiala de la 14 poem, publica decretulu uxu

„La propunerea ministrului meu de culte si instruc-
tiune publica primesc demisionarea domnului Georgiu Ionescu
Anoviciu, cat secretar de stat si i esprimu recono-
scientia pentru sierbitiele sale fidele si effectuose". Franciscu Iosifu m. p. Aug. Trefort m. p.

D'in reportulu dlui Dr. Ionu Földy, supr. inspectoru scolaru, cestitu in siedint'a trilunaria de la 7. nov. a. c. a senatului scolaru d'in cõttulu Bihari'a, scotemu urmatoriele date ce ni paru a fi de interessa si pentru cestorii nostri. ... se ordonau mai multe, ca' vescusu in 5. aug. si sa incinta in 10. sept. D'intre 131 docenti inscrisi, 127 au participatu la curs. prepar. si anume 54 gr. uniti ; 53 magiari reformati ; 15 magiari r. cat. ; 3 unitari si 2 moaisisti. Dupa nationalitate 73 magiari : 50 romani si 4 russi. S'a propussu urmatoriele obiecte : scrierea-cetirea ; exercitie de vorbire si cugetare ; aritmetica si geometria ; conosciu-
tia globului pamant. ; geografi'a ; istori'a natur. ; cantu ; gimnastica ; stenografi'a ; studiul constitutiunii si gradina-
ritulu practicu, forte bine propussu de professorulu migra-
toriu, tramsissu de la ministerialu de comerciu si agricultura.
Resultatulu a fostu tare imbucuratoriu si indestulitoriu si a
meritat spesele de 3,472 fl. 99 cr. Premiele de 100 fl.
s'au impartit in egala mesura intre 10 docenti, (ore fostu
au si vre unu romanasiu intre cei premiati ? R.) si altii
au mai capetatu premie de la reuniiunea docentilor d'in
Bihari'a si de la alti generosi amici ai invetiamantului. La
organisarea urbariula comunitatile romane, Ucurisius a cape-
statu 10 juguri, Botfeiu 6, San-Lazaru 5, si Chiraleu 1½,
juguri de pamantu pre sem'a fondului scolei comunale.

In cottulu Bihari'a, unde la 1870/1 in 190 comunitati nu erá nici vnu felu de instructiunne, asta-di inca numai 52 comun. sufferu de acésta lipsa si anume: 41 comunit. rom. gr. ne unite, 6 rom. gr. unite, 3 mag. cat. si 2 mag. reform.

Unde pâna acum'a nu fostu neci unu felu de instruc-
tiune, acolo s'au inchiriatu chilie pentru scole ; neci acestea,
ce e dreptu, ueci poterile instruiritorie nu correspundu legi-
loru, dare totu-si e mai bine, că sunt si de acestea, de catu
se nu fie de locu ; că-ci dupa lege, apoi in cettulu Bihorul
sunt si 200 comunitati a caroru scole ar' ave trebuinția de
straformare. In acesta privintia guvernului, conformu legilor,
a si admoniatu pre respectivela eforie besericesci, ba pre-
scule si de raportite ori

Dlu Trajanu Doda, generalu-majoru si comandanțe alu despartiementulu XII. alu regimentului antaiu de pedestri si este pusu in stare de pensiune.

M. S. imperatorele a datu d'in casa sa privata 300 fl. ajutoriu pentru greu cercatii locuitorii d'in comunitates Galati (tierr'a Oltului) si 400 fl. pentru cei d'in comuniteata Széplak.

Dlu Florianu Nilvanu, candidatul de avocat este numitul executoriu judecătoresc la judecătoria cerește de la Sighetu-Mare. Dlu Gavrilu Vintiu este numitul cancelistul la tribunalul de la Sighetu Marmatiei.

Definitiv'a resolvere a cestiunii fondurilor d'in Carlovetiu.

Este cunoscutu, că caușa Romanilor gr. or. d'in Banat si Ungaria, relativa la despartirea ierarhica de către serbi si in privint'a fondurilor bisericescii d'in Carlovetiu, este regulata inca prin impacatiunea d'in annulu trecutu. Inse spre definitiv'a resolvere a acestei cestiuni se mai receră, că Romanii sè primesca si sè ajunga in posessiunea acelei parti a fondurilor, carea li s'a accordatui prin impacatiune. Spre acestu scopu comisiunea rom. constatoria d'in SS. dlu Eppu alu Aradului Procopiu Ivacicovicu, dlu Julianu Ianculescu si dlu V. Babesiu, s'a si infaciatu in Carlovetiu la terminul defiștu pre dfilele ultime ale lui octomvre. Comisiunea romane inse — precum amu anunciatu si in nrulu tr. — indata la prim'a întâlnire cu membrii administratiunii fondurilor serbescii, i s'a facutu unele difficultati. Precum ceteru acum in raportulu detaiatu alu „Albina", prim'a difficultate a fostu in privint'a intereselor ce competu părții romane, si cari facu summa considerabile de 23,220 fl. Aceasta difficultate a provenit — dice „Albina" — de acolo, că ministeriul ung. de culte in ordonatiunea sa d'in 11 mai a. c. prin carea a comunicatui sanctiunea majestatica pentru impacatiunea tacuta, specificandu cele ce sunt a se dà Romanilor, a trecutu cu vedere a acele interese, si astfelui administratiunea fondurilor d'in Carlovetiu nu se credeā nici detoria, nici indreptatita a respunde acele interese. In acesta privintia s'a cerutu de la ministeriu deslegare telegrafica, carea a si sositu in favorul pretensiunii Romanilor.

Dupa delaturarea acestei-a si a altorii difficultati relative la cametele dupa capitalulu in bani, la cametele restante de la detoriile private s. a.; mai departe, dupa statorirea formei documentelor pentru adeverirea predarei si primirei, s'a processu in fine la actulu de primire si summele primele s'au calculatui astfelui :

I. Capitalulu de 300.000 fl. cari prin interesele de la 1. iuliu 1871 se urca la 323,220 fl. — Spre accoperirea acestui summe s'an cesu : a) Obligatiuni private ipotecate in valore de 247,650 fl.; b) interesele restanti dupa acele obligatiuni 26,244 fl. 50 cr.; obligatiuni rurale ungaro-banatice in valore nominale de 26,250 fl. Restulu de 23,075 fl. 50 cr. s'a respusui in bani gat'a. II. „Fundus instructus dioecesis Aradiensis" s'a primitu aprope intregu in obligatiuni private ipotecate in valore totale de 8150 fl. 22 cr. III. Fondulu seminarialu, totu asemenea, in valore de 2033 fl. 68 cr.

Astfelui dara valorea fondurilor primele, — subtrah 40 cr.

Montiglio, 8. nov. 1872.
COLERA.

Cetatiene Redactore ! Aflu d'in diuarie, că in Moldova Bucovina, Marmat'a si chiaru in Bud'a-Pest'a e colera. Credu utile a-ti comunică căte-va cuvinte a supr'a ei, a supr'a modului de a se preservă si cură la casu cindu cine-va ar' avé nefericirea de a fi atacatu.

Sunt mai bine de 40 de ani de candu betran'a Asia ni donă acestu flagellu teribilu. Prim'a-i apparintia in Europa fù in 1830. — S'au scrisu multe, si multe s'au discutatu a supr'a acestei infrosciate bole, dar' pâna adi nu se cunosc cu precisiune originea, caușa, natur'a si transmissibilitatea ei. O multime de doctori sustienu, că colera e transmissible. Corrado Tomasi Crudeli d'in Roma se exprimă astfelui : „fara indoiela colera, celu pucinu intre noi, e o bola contagiosa (liposicosa), adeca o bola ce nu se poate desvoltă intr'unu individu sanatosu, daca in silu n'a strabatutu mai antâi unu germe, unu veninu organicu ce emana d'in corpulu unui altu individu atacatu de aceea-si bola. Marchal sustiene contagiul ; Scutetten dice, că colera e una esplosiune spontanea provocata de cause tellurice ; profess. Salvatore Tomasi d'in Napoli dice, că colera nu e contagiosa că variol'a [versatulu], sifilid'a s. c. ci veninu colericu se produce si reproduce in vomitele si diarrhoele colerosifloru. Altii sustienu, că colera e o bola de infectiune miasmatico-contagiosa.

Dar' fiindu- că intentiunea mea nu e de a tiese istoricul colerei voiu lasă opinioniile altoru-a si voiu spune, că d'in parte-mi sum inclinat u crede, că colera e provocata de către unu parassitu ce pote trai in tote locurile situate mai josu de 600 metri de la nivelulu mărei.

Simtomele caracteristice alle colerei asiatici sunt: vomite de unu lichidu turbure, evacuatiuni alvine (desertarea pantecelui) cari semena cu decoctul de orezu ; pellea e colorata in azuru, si colorosulu sufere a-dese-ori doreri sub forma de crampi. — In colera sporadica, simtomele sunt mai pucinu violinti, si vomitul si golirea pantecelui contine alimente si bila (fiere.)

Cu'r'a. Colera sporadica, colera nostra, spre a o vindecă, ajunge a stă in patu si a tiend o dieta rigorosa. Daca esiste unu disturbu gastricu (de stomacu, rânta), poti luă emeticu ori unu purgantu. Atâtă ajunge. — In casu de colera a siatica, cine pote e bine sè abandone locul infectatui. Cine nu pote ori nu voiesce sè lasa acelu locu, se pote salvă observandu unu regim de traiu particularu.

Trebue sè se marginescă la acele mancaru, cari se digerescu (mistescu) mai usioru, si in specie carneea si pastele ; sè nu manance pré multu, ci sè se scole de la măsa totu de-a-una cu apetitu ; junii si betranii voru mancă de doua ori pre dì, adulții o dàta ; mancările sè fia prospete. — Pre langa acestu regim dieteticu, sè se le rezca de récela, de patimile sufletului, de suferintie morali, tristitia, etc., si in fine sè dorma de ajunsu.

Sè presupunem, că cutare cadiu lovitu de colera, cea ce trebuie facutu. Indata ce se ivesce diarrea, bolnavul sè se puna in potu si sè i se applice pre abdomenu [pan-tece] compresse in apa rece-rece, schimbându-le totu la 5 minute si continuandu-le pentru 3—4 ore, si repetindu-le mai de multe ori dupa 2 ore de repausu. In acelui-a-si timpu d'in candu in candu i se va da de bentu apa rece, dar' pucina deodata că sè nu provoce vomitul. Venindu vomitul se va combatte cu apa gasosa (ce se substitue apei simple,) ori dandu căti-va centigrami de idrocloratu de morfina in solutiune. Daca diareea persiste, sè se face elistere de apa rece, si dupa aceea de tanninu in solutiune aposa, ori sè i se dñe prin gura subnitratulu de bismutu ; sè se contine compresele reci pre abdomenu. Daca cu tote astea bolnavul merge spre mai reu, daca se recesce, i se mîcesce pulsul pâna aise perde; atunci sè se lase tote celle prescrise mai susu, a fara de mîcile beature de apa rece, si indata sè se porte intr'o baie (scalda) calda de la 30—35 grad. centigrade, in care va sta 1 ora, ori mai bine. Pre langa aceea ap'a rece ce o bătă o va schimbă cu vinul de Marsala ori Malaga, d'in care va luă căte o lingura pâna ce va vîni reactiunea benefica. Bai'a calda se repeta de 2 ori pre dì. — Daca cu asta cura bolnavul se simte mai bine, potem sè-i dănu simple supe, nu pré calde, mai taridu oua se bătă, pucina fructura. Periodulu convalescentie colerosiflru e criticu ; deci sè se observe bine ce se face. Inca o luna dupa vindecare trebuie, astă dicundu, se măsare cu cumpen'a ceea ce bătă si ce mananca.

Ecca in pucine cuvinte vergata linea ce au sè urmărie cei sanatosi si cei bolnavi. — Primesce stringere de mana afectuosa si la revedere in curendu.

Dr. I. C. Dragescu.

Affaceri scolastice.

Daca vreti sè ascurati definitiv drepturile si libertățile poporului, nu ve temeti a ve esprime cu franchetia a supr'a scoleloru."

Eta cum se exprimă d. Paur de Neisse, reportorul de la Francofurta inaintea representantilor intregei Germanie.

Nimbulu acestui adeveru in puritatea sa se reflecta si trebue sè se reflecte sub pressiunea celoru mai critice forte la tote națiunile, cari n'au renunciatu spontaneu la dreptul de existentia.

Organizatiunea scoleloru că productu alu ratiunei pre-cultivate, a animei adunca emotiunate, a intelectualitiei si prudentiei etico-morali, suministra garantia suficienta evolutiunei de dreptu si libertate.

Se pretinde ince necondiunat, că organizatiunea sè emană, chiaru d'in conditiunea, traiulu, cultur'a si referintele sociali ale poporului, pentru care se preocupa ; — de aci necessitatea unui studiu matru de întrăga natur'a poporului, pre care lu alegemu de substratu alu meditatiiunei nostre, vrendu alu regulă, organiză si cultivă.

Cei chiamati la plamadirea aluatului organizatoriu in trică a progresului si a culturei, de aci a derceptului si libertății, nu potu usă de alti vaporii, de cătu de cei ce i rechiamă materi'a cruda in nou'a formatiune. Ori care altu processu strainu de natur'a elementului organizatoriu in primul momentu se afia facia de aprigi combatenti, in al doilea se infrange si cade.

Vră cine-va avantajiu unui popor, studeedie-lu, apoi la discipline si organizatie.

E de necesse motorulu „nervus rerum", spiritulu, in care se compune disciplin'a si organisarea. Cultur'a scientifica, cultur'a evangelica, finet'a, noblet'a si intelectiunea, au se conduce pre cei chiamati la atare afacere.

Poporul de sub coro'a unguresca inca se afia in faci a unui sistem organizatoriu de cultur'a lui, indicat in art. 38 a. 1868. alu legei scolare.

Verdictulu, a toturor nuantelor a supr'a astui sistem, l'am audiu de 4 ani in destule renduri. Elu venedia fusiunea, pierdere poporeloru, cari d'in nenorocire se afia in stadiulu primativa alu culturei, cum e d. e. poporul romanescu.

Nu am salutatul cu mai multa satisfactiune in aceste tempuri de crise, că momentulu, in care episcopii d'in inaltimă missiuniilor s'au declarat in faci a legei scolare pentru sustinerea si mai departe a scoleloru confesionali, a caracterului confessionalu.

Scolele sunt pepineri'a eclesiei. Daca Ddieu te-a ales de episcopu seu priveghitoriu si supr'a unei seu mai multor eclesie, in acelui-a-si tempu ti-a incredintat si guvernamentul scoleloru." Spener.

Asi este. De acestu adeveru sunt petrunse guvernamentele civile de ar' fi conduse de celea mai funeste intenții si tendinție.

Ce va se dfca ord enatiunea ministrului de culte d'in Viena, 22. mart. 1858 Nr. 3193, predandu scolele sub liber'a dispozitioane a ordinarielor, daca nu recunoscerea acestui adeveru ?

In vertutea acestei ordonatiuni devenira sub liber'a dispozitioane a ven. ordinariatu metropolitanu gr. cat. de Alba-Iuli'a si scolele asie numite „erariali" de la Orlat, Hatieg si Vaida-Recea etc. d'in feudalismulu militarie desfiantat si iniatiicate odata cu elu.

Organizatiunea astei-feliu de scole a avut scopul : procreatiuni de instrumente vile si servile, despoliare de sentiu naționalu si ura către limb'a matre romana. Nemică mai naturalu. Ia-i limb'a, adeca dreptulu de a-si vorbi unu poporul limb'a, si ai castigatu totu.

Ti-a remasă cadavru, ingropa-lu, arunca-lu, că infecția numai aerulu.

Ur'a de limb'a matre o manifesta slavii acelor scole si de prezente, d. e. la Orlat, in modulu celu mai bruscu spre rusne si acar'a propria.

Iu daru se alarmă : iubiti-vi limb'a, scrie ti-o, sperati-o si o decretati de oficioa in comun, etc., aci mergu totu dupa „Vorschrift" nemtiesce, tote agendele comunali.

Cupa acestu preambulu, cu permisiunea Dtale Domnului meu, o sé reveniu asupra scolei d'in Orlat a o onglidă in interesulu comunu cu unele illustratiune d'in tempii mai recenti ; me indemnă, conduce in acesta lucrare, spiri tul adeverului si alu luminei.

Prim'a ocazie, ce se oferisse Ven. Ord. metrop. deu Alb'a-Julia se exercitdie juredictiune mai pronunciata si sè intre in anim'a scolei ruginie fù diu'a de 13. oct. 1866. Decretele metropolitanu d'in diu'a acăstă sub Nro. 1311 denumește si atasă la scola d'in Orlat de directore si inventatori duoi teneri maturatisi, absoluti de facultatea teologica, eminent'i, in personale ddloru I. Papu si S. Spineanu. O denumire mai buna si mai corecta nu se poate acceptă. Intelligentă d'in giuru imbrăcisă pre nouii ospeti ; cu strin-gere de mana romanescă. Numai poporul d'in Orlat, decadu si scapetatu in sentiminte si caracteru romanescu, eră rece, indiferent. „Acesti-a sunt d. la Blasius, d'iceau ei, o sè ni strice scola cu roman'a, o sè nu mai invetie principii nostri nemtiesce."

Scola constă d'in cea germană erarială si cea poporale numita că in batjocura naționale. Nu eră neci unu nesu intro ele. Noului Directore i succese esoperarea innaltele Ordinatiuni consistoriale d'in 18. mart. 1867 Nr. 378 prin care le incopciă ; si asiă se puse basea la 4 clase normale cu planul de inventiamente alu scoleloru normali de Blasius si i se cascigă, la initiativă Directiunei, springinita de innaltele scoli superioare drenatul publicatii de la unvernum trans. 21 iunie 1868 Nro. 2124 vedi : „Gaz. Transilv." Nro. 24 din 1868.

Anul trece, inventatorii prestau celea mai posibile servitise, facu se resune dulce si sonorul limb'a romana intre parietii, de cari unu secolu se reflectă limb'a germană.

Propunerile romane curgu intielegiveru, se introduc manuale romane, scolarii in responsurile loru pricepandu inventatioru, parentii loru versau lacrime de condolinta pre sarcofagulu cu blateratulu germanu, remustrandu a-supra Blasiusi : „ni s'an stricatu scola"

Directoarele P. siindu magistrul da cantu in seminarulu archidiocesanu, probă si acăstă arte, si in decursulu anului succese a compune chorul vocală că la catedrala. Nu se potu exercita in pomp'a sa numai in scola, căci granitierii nu da chorului locu cunegutu in s. beserica (iughiandu si altu-cum pasile a. 1868 in s. beserica cu băt'a pre dupa capu). Urechile loru nu se destupă la audiul vocei angereci a scolairilor. Nu ! pentru că membran'a audiului eră groza de rigid'a comanda caprareșca, frecata si palmuta.

Prentulu locale B., afara de functiunile evhologice si liturgice, nu eserită a-supr'a poporului seu neci in umbra vre-o inriurintia. E datu afara preste barier'a afacerilor locale. Dovăda că in 18 iunie c. n. domnic'a, poporul nu asculta predică, ci esă afara din s. beserica in despreziu. Provine acestă indiscretiune d'in debilitatea prentului său d'in coruptiunea poporului ? ori d'in ambele ? mi se pare asiă.

Anomalia d'in beserica in privint'a chorului inventiatorilor si a unui locu destinat, directiunea o supuse consiliului conferentii finali d'in 11. iuliu 1867 sub presidiul prea onorab. D. Prota, I. Rusu, carele in termeni parentesci o legă de conscientia prentului spre delaturare ; — dorere, că pâna astă-di esiste anomalia.

Esamenulu publicu romanu, d'in 11. iuliu 1867, incronédia cu celu mai stralucit succesiunel'a zelosiloru inventatori.

Spresei viua de petrunderea chiamarei.

Acăstă o contesta solemnu cu celea mai caldurose cuvinte D. protopopu Rusu, că presiedente alu esamenului.

Publicul intelligent si de alte naționalități fu prezentat. Numai fostulu granitier era posomorit, alarmandu contr'a predarei instructiunii in limb'a romana. vedi „Gaz." nr. 56—1867.

Alarmările granitierilor, celoru fără creeri si sentințe, degradarea fientă umana ce o porta pâna la cercibiosia in feriele urmatorie, cătu pre la dlu'a S. Crucii, fără a li rosi obradiul strigă : „Nu ne trebuie scola si limba romanescă, romanescă scimur." Atari spresiuni neghiose dedera ansa la ar-

ticlulu aparutu in „Gaz.” nr. 74 — 1867 cu deviz'a: „Romanu desprețitoriu de limb'a sa materna”, care fiindu redigat in stilu si tonu romanescu fu interpretat si de D. Redact. alu „Gaz.” cu cuvinte si idei strabatatorie la sufletu si anima, dandu palm'a meritata granitierilor; ei iuse nu o sentiescu.

Védi'a si reputatiunea scolioi crescă, pentru că zelosii conducatori miscă acheronta spre a deschide ochii orbilor si a destupă urechile surdilor. Conducatoriul ei eră in contielegere cu superiorii sei, de la cari primă consiliile relative la promovarea instructiunii. Eră in raportu cu opinionea publica, carei-a adese i da séma de actiunile domestice.

Din tomn'a anului 1866 pâna in ver'a anului 1867, in care periodu scol'a se bucură de caracteru confesiunalu romanu, de dreptulu publicu că normal, se succedara resulata salutarie, de cari cu viua placere au luatu notitie atât Protocolele conferentiali, cătu si diuariistică romana.

Piramid'a suprema o formă consiliulu supremu scolasticu archi-diacestanu. Reputatiunea scolioi trecuse prin seriale d. directore si preste Carpati, ce se vede de acolo, că in urm'a unui apel indreptat către romanimea literaria pentru inflentierea unei bibliotece se respunse tributul acestu. Vedi „Fed.” nr. 76—1870.

Pentru partea esterna scol'a avea unu senatu scolasticu parochialu, cu arondarea carui-a in an. 1869. I. dec. avu locu tristulu incidentu. Presidiulu eră ocupat de D. protopopu Rusu. Invetiatorii eră de facia, 4 la numeru Sal'a scolioi plina de granitieri, intre cari si parochulu. Unulu F. interpretedia presidiulu in numele ignorantiei granitieresci, in urmatorulu tipu: Dle Protopopu! „Inaltatulu imperatu e neamtii, scol'a ast'a a fostu nemtieșca, să se invetie si acum numai nemtieșce, si inca asiá, că copii nostri d'intr'un'a să essa tisturi” — apelandu la massa cu: asiá omeni buni! chiuira cu totii: să se invetie nemtieșce! Interpelantele ignorantu, că sè-si completedie prosti'a si habauci'a, mai aduse „Limb'a romanescă e nemic la mine.” Președintele compatimindu-i pentru pronunciarea unei batjocure demne de omenii contrari romanismulu i chiama la ordene insufletindu-i pentru invetiatoru in limb'a loru materna si pînti totu causele romane, căci numai atunci vomu si demni fi ai martirei natiune. Să se desamagăsesca odata de vitregulu trecutu.

La implerea statiunii vacante de invetiatoriu secundariu in oct. 1870. cu d. I. Moldovanu, teologu abs. eminente, membrui senatului scolasticu dedera altu testimoniu de amare crestina si simpatia romana către cei ce si-sacrifica vieti'a li educă copii. Presidiulu lu duse slabanozugul preetu. Protocolul direct. scoliei; granitierii strigara: „mai aducesti-ni o venitura, că n'avemu doue,” (unu invetiatoriu eră d'in comuna.)

Preetu tase si consealte; directorele incercă a arunca mazere pre pariete.

Pre langa tota intelinarea amvonului, care facia de unele peccate comisse de unii poporenii in butulu moralei evanghelice, remane mutu si surdu; pre langa tota ur'a pronunciata contr'a invetiatorilor venetici (horrendum dictu, in patri'a natale), pre langa tote inventivele indurate, organismulu scolioi asiediatu pre base solida, promovă instructiunea in spiritu romanescu, desvalindu intunecoreculu si reversandu lumina. Libertatea propunerii eră garantata de presintelele dispositiuni superioare.

De si intregu organismulu scolariu eră deplinu sanatosu, irregularităti in frequentarea scoliei se observă. Caus'a se deduce usioru d'in cele precedenti.

Scol'a confesiunale avea manuale scolastice, esoperate cu multu sacrificiu, cari indata dupa caderea caracterului confesiunalu s'au esterminat.

Instructiunea urmară doue scopuri, prepararea elevilor de clasele successive gimnasiali, si punerea pre petiore libere in vieti'a practeca.

Standu scol'a că normal gr. cath. publica sub intelept'a conduceră a guvernamentului confessionalu in atari referintie consultatorie, cu invetiatori apti; se ne adoperănumi ateliu a o privi in studiulu ei presente sub conducere: guvernamentului granitierescu, cum si alte dispositiuni ale acestei aparaturi nove d'in iuliu 1871.

Granitierii regimentului I. rom. aveau unu fondu de montura in administratiunea statului. Cercara in căteva ronduri a-lu trage in administrare propria. Statulu care d'in acesta cestiu privata, voiă a-si face capitalu de interes particulari, nu aproba statutele cum erau ele compuse in spiritu independent. Vine an. 1871 si cu elu cele mai umiltorie conditiuni si modificatiuni d'in partea statului, relative la fondulu de montura. Granitierii le accepta in mai tr. fără a se altera. In sensulu loru se constitue in unu Comitetu pentru representarea, inspectiunea, administrarea si manipularea fondului.

Statulu si-ajunge scopulu, supunendu in ultimulu § 39 alu statutelor tote scolele sustinute d'in acestu fondu inspectorilor reg. comitatensi. La atât' indreptatiescu statutele pre grantieri, nemic'a mai multu.

Comitetulu granitierescu face unu pasu mai departe. In 30 iuliu 1871 Nro. 25. notifica comisariului regiu, veneratelor Ordinariate de Blasius si Sabius si toturor juredictiunilor, in alu caroru cercu se afla comune granitiresci, că si-incepe activitatea a-supr'a scolelor d'in comunele respective. Unu faptu temerariu acestu-a, nepreveditu in Statute, ci numai in autonomia illosoria a Comitetului granit-

rescu. Elu absolve ordenariatele de juredictiune legale fără a renunca la conduceră scolelor si a invetiamantului, ci se obtrude pre sine că atare. Despoia scolele de caracterul confesiunalu si le botéza: „scoli centrali granitieresci” Intre in interiorulu invetiamantului, abrogandu tote dispositiunile consiliului supremu archi-diecesanu cu asiá numitulu: „Normativu,” privitoriu la organizarea invetiamantului in scolele centrali ale Reuniunei granitieresci. Normativul consta din 37 §. relativi la scola, invetiatori si autorităti. E o adeverata compilatiune a legei regesci de instructiune. Intre obiectele de invetiamant in § 12. p. n. d'in deosebita consideratiune, predilectiune si ingagamentu impune limb'a magiara si germana in scola, — a caroru cetire si vorbire se ordona cu cercularulu Comitetului subscrisu de Presidentele Ursu si Petri, dtto 22 ian. 1872 Nro. 24.

Spre acestu scopu comitetul impartasiesce scolioi abcdaie magiare si germane, donate de ministeriulu v. ung. (abc.. de Gönczy).

In nesulu acestorul-a pre comitetulu granit, — lu caracterisédia si cercul. nr. 190 c. care, că unu berbuncu ambă prin satele granitiere a inrolă princi si prunce romane preparandie de statu d'in Clusiu, că mai tardu să servésca de invetiatori era la romani.

Adeverata compromitere a limbei si sentiului națiunalu, o intențiune pronunciata de renegare a suvenirilor natuinali prin atari institute de limbă si aspiratiuni straine. Aci mi vinu amente ultimele lenie de unu mare adeveru pronunciata de D. Redact. alu „Gaz. Trans.” in unu N. B. „Numai noi să fimu mutii morei, muti in dungi, aternati de pungi” etc. se masacrămu chiaru si scol'a poporale cu limbile straine, risum teneatis.

Comitetulu granitierenu si-inaugură activitatea relative la scol'a d'in Orlatu, in unu modu, pre cătu se poate de eclatantu.

La incepulum lui iuliu 1871. cassă salariulu unui invetiatoriu de 250 fl. v. a., abrogă pentru totu-dé-uu'a relutulu de cortelu a duoi invetiatori sistemisatu cu prea inalt'a ordinatiune majestatica d'in 4. maiu 1864 nr. 8503 d'in fondulu de montura. Denegă solvirea salariului de 8 luni a invetiatorilor II. I. Moldovanu si de doue luni a invetiat. adjunctu d. Andrei, sub cuventu, se-i solvăsa cine i-a asiediatu de invetiatori. Adeca venerab ordinariatu metropolitanu.

Abiè s'au inceputu prelegerile anului trecutu scolasticu in 16 oct., d'in cauz'a unor cárpituri, si pre la 21 noemv. tr. Domnula Colonelu Ursu, Presiedintele comitetului si secretariulu seu Petri visită scol'a d'in Orlatu. Mesariulu Fischer adusu de Preetu chiaru in tempulu prelegerilor incepe a cárpi in laintru. Invetiatorii i-au facut locu. Dupa 2½ ore se incepu prelegerile. Presiedintele Colonelu se preambula cu Clientulu seu d'in o chili'a intral-ta, privindu la invetiatori preste umeru.

Recercă elevii cu intrebări suptile, ei ince nedediti cu atari statue nu respondu. Altu-cum fiindu aproape de incepulum semestrului, juvetiatorii era in exercitiul lecturii, bine-deprendindu elevii pentru ulterior ele propunerii sistematice.

DD. Ospeti se retragu in tacere fără a adresă invetiatorilor o singura iota. Invetiatorii remanu uimiti, intrebandu-se: Ce visita superiora pot fi ast'a atât' de desconsideratoria si muta? Elevii unulu către altulu: ore aceia cine sunt?

Totalu se pare enigmecu. Enigm'a se rezolvă cu cecul. datatu d'in 22 Nov. 1871 nr. 216 indreptatu fără remuscarea conscientiei, către tote scolele granitieresci, care pre basea supr'a-amentitei visite casarmăsca declară pre invetiatori de „neabili” si scol'a: „in decadentia totală.”

(Finea va urmă.)

Adunarea de la Temisior'a

a societății pentru fondu de teatrul român, tienuta in 11. și 12. noemvare a. c.

[Estrassu d'in „Familia.”]

Processulu verbale alu siadintie prime, tienuta in 11. noemvare in localitatea duii Meletiu Drehiciu, protopresbiteru. Absentandu presiedintele ordinariu dlu Dr. Iosif Hodosiu, asemene si v.-presied. dlu Dr. Aless. Mocioni, dlu Iosif Vulcanu, secret. societ. propune adunării alegerea unui presied. ad hoc. Se aclama de presiedinte dlu Dr. Paulu Vasiciu.

D. P. Rotariu saluta adunarea teatrala in Temisior'a prin unu discursu nimeritu si insuflesitoriu. Duii M. Ungureanu si E. Andreecu se aclama de secretari ad hoc ai adun. Secretariulu societ. citesce reportulu comitetului societ. despre lucrările sale de la ultim'a adunare, tienuta in Satu-Mare. Asemene se cetește reportulu despre starea cassei societ. d'in care se vede, că de la infinitarea societății pâna acum au incurzu pentru fond. teatrului 16,000 fl. parte in bani gat'a, parte in obligatiuni. Dupa aceea se alege o comisiune de 5 membri, pentru esamenarea reportului despre starea cassei, dnii G. Traila si par. Georgiu Nedelcu adv. N. Bancu proprietariu, V. Ignea meseriasiu si docent. T. Lungu.

Asemene se alege alta comisiune de 5 membri, d. d. P. Rotariu, referinte la trib. orf. in Temisior'a, V.

Popu adv. G. Ardeleanu adv. P. Barboșu not. comun. si E. Tieranu comerciantu, să inscria nouii membri si să primesca tassele pre sem'a fond. societ. In comisiunea de 5, pentru primirea propunerilor in urmator'a sed. se alegu d. d. Stef. Adamu, adv. P. Fogaras si u comere. A. Clecanu par. P. Turm'a v.-not. cott. si I. Lucă subjude.

Dlu Iosif Vulcanu tiene unu discursu despre „Limb'a si scen'a”, discursulu să applaudatu din partea adunării si primitu cu cele mai viuă „să trăiescă!”

Siedint'a de mano in 12. noemvare la 10 ore a. m. Dr. P. Vasiciu, presied. ad hoc. — E. Andreescu, seer. adun.

Gherla, in noemvare 1872.

Onorab. Dle Red.! De-sf sciu, cum-că „veritas odium parit,” totu-si in interesulu adeverului veniu de a responde, numai prin căte-va sîre, la una replica a unui anonimul d'in Gherla („p”) aparutu in numerul 102—702 alu pretuitelui „Fed.” si ve rogu. Dle Red., să dati pucim locu acestoru sîre in pretuitile colone ale „Federat.”

Nu me voiu acătiá de multe puncte d'in corespondența anonimului „p”, aceea e treb'a „Somesianului”, care, credu, că nu vă remană detorii cu respunsul; ci numai de unul, prin care Dlu „p” taia in onorea preotiei in genere, si a unor persone in specia!

Elu dice adeca: „că se primesca v.-consistoriu gozulu districtului pre spesele seminariale — nu se poate!”

De aci me adresu cître dta dle „p.” Frumosu tiștă, candu d'in condeiu dtalesu nisces termini asiá duri, ordenari si triviali? Nu! nu e frumosu! Dar' cu atât'a tiștă mai reu, candu i scrii d'in invidia, d'in reutatea animei! căci altcum nu potu presupune, cum de te-ai demisul la acei termini, cari dieu de departe sunt se fla asiá! În asculta Dle „p”!

Ai scrisu, cum-că pre spesele seminarului se primesc numai teneri cu esamenu de maturitate [ore nu a fostu vre-o exceptiune?] si inca eminenti etc!.. E bine!.. Lucru forte intelepitescu!.. Inse pentru aceea cine te-a indreptatit să numesci dta pre nisces teneri, primiti cu spesele fondurilor granit., „gozulu districtului!” De — unde ai invetiatu dta a pune epitete asiá frumose la omeni si apoi, ce e mai multu, — „nedrepte?!” Că sunt „nedrepte” te convinge!

Ore potu numi „gozu” acelu-a, care dà probe de cunoștințe mai profunde, dà respunsuri multu mai bune si mai nimerite, decătu unii ungureni, cu testimonie de „precellentia”, (sic!) primiti pre spesele seminariale, si pentru cari, dta interesatu fiindu, scrii cu atât'a focu „rodiendu”, cum dice romanul, „că in ghică!”

Ore potu numi „gozu” acelu-a, care vorbesce mereu in limb'a sa cea dulce materna, (de-si scio - altele straine ciotrică că ungureni dtalesu: si o cultiv - ncătu pot, studiu in ea, etc. cu unu cuventu, dà prob. de o diligentia, de o speranta, că cu tempu potă fi, daca nu mai multu, unu preotu harnicu in parohia sa?!

Ore potu-se numi „gozu” acelu-a, care dà probe de cunoștințe mai profunde, dà respunsuri multu mai bune si mai nimerite, decătu unii ungureni, cu testimonie de „precellentia”, (sic!) primiti pre spesele seminariale, si pentru cari, dta interesatu fiindu, scrii cu atât'a focu „rodiendu”, cum dice romanul, „că in ghică?”

Ore potu numi „gozu” unulu că acelu-a? (de cari nu sunt rari in seminarulu gherlanu?)

Vedi dle „p”, că ai vorbitu d'in patima, d'in interesu? És vedi de te convinge...

Destulu atât'a! De alta data dorescu, dle „p” că, candu vei mai scrie pr'in diurnale publice, să te abstieni de la nesces espressiuni asiá dure si triviale esercitate numai de vizitilii dnilorunguri:

Bрут.

(Oferte benevolă) pentru intemeierea fondului scolii principale rom. d'in Lapsiulu ung.

List'a Nr. 16. Prin staruiu'ta On. D. Andrei Antonu Protop. in tractulu Gherlei s'au tramis 11 fl. v. a. anume: De la Dsa, apoi de la DD. Ioanu Szilasy, parochu Seplacului, Aleșandru Lochianu par. in Nim'a, Simeonu Rusu preetu in Pinticu, Gavrila Biltiu paroch. in Hesdate, Nicolau Popu par. in Dichisiulu super. Moise Cosma par. in Chireu, Ioanu Cerghiu par. Sintereagu, Tamasiu Petru par. in Ormanu, căte 1 fl. Vasiliu Horvatu par. In Ghiroltu 1 fl 50 cr. si Constantinu Popu invetiatoru in Ormanu 50 cr. Sum'a 11 fl.

In legatura cu acestea se mai aduce la cunoștința on. publicu si urmator'a tapta demna de imitatu: In comun'a Strimbu, Comittatulu Solnoc. d'in laintru, cerculu Re-teagului, locuiesce unu economu betranu onorabile cu numele Georgiu Onutiu cu fi'a sa Maria, care assecurandu-si *

venitorii și și alu familiei sale, și ajutorandu d'in pucimtic' sa avere mai multe Beserice serace, au cugetat a-si mai pune la cunun'a nemorirei si a fericirei eterne o pétra scumpă, care va straluci pururea, oferindu la sfatul tenerului teolog Ioan Georgiu pentru întemeierea fondului scolei romane norm. d'in Lapusiu ung. una obligatiune séu contractu care cuprindă in sine unu capitalu de 115 fl. v. a. care capitalu la finca anului curinte, cu interusuri cu totu se va urca la sum'a de 160 fl. v. a. pentru care marinimosu ofertu se si aduce daruitorii multiumita publica.

Si asiă, suma cuprinsa in acesta lista, face 171 fl. v. a. care adaugandu-se la sum'a de 452 fl. 76 cr. v. a. pâna acum intrata, scol'a are unu capitalu de 623 fl. 76 cr. si se sute două-dieci si trei fl. si 76 cr. v. a.

Lapusiu-nng. 8 octobr. 1872.

Demetru V a r n'a,
v-protop. si prot'es.

(Multiumita publica). Societatea teologilor rom. de la seminariulu gr. c. centralc d'in Vien'a la "Sta Barbara", vine a-si depune affectuosele marturisiri de gratitudine S. Sale Dlui Ioane Olteanu, Epp. Logosiu-lui, care condusse de semtiementulu ce nutr. sce cu privire la prosperarea junei nostre societăți, intinse man'a generosa, donandu pentru inavutirea bibliotecii considerabil'a suma de 40 (patru-dieci) fl. v. a. dorindu că provedintia divina să-i inlungesca firul vietiei, spre a-si poté manifestă mai de multe-ori iubirea către baserica si cultur'a națiunii romane. Vien'a, 5. nov. 1872. — Vas. P o r d e a presiedinte, Iuliu M. Montani secretariu.

VARIETATI.

** (M. S. imperatorele) in 14. noemv. s-a reintorse de la Gödöllö la Bud'a. Ajungandu in strad'a Vatiului, caii prinsi la calessa, alunecara si cadiura. Numai de cătu se desprinsera si alti cai d'ai fiakeristilor trasera calessa pâna la castellu. — Conte Andrassy, ministrul de externe comunu, care este unul d'intre cei mai eminenti calareti, in 13. noemv. la venatori'a de vulpi, a cadiutu cu calu cu totu; s'a ranit la grumadi, iose n'a morit.

** (A legere de deputat) In 13. noemv. s'a facut in Abrudu (Ardelui) alegerea de deputatu die ale. Pogány, candidatulu deachistilor, a capetatu 277, si Hegedüs, cand. opposit. 146 voturi. Deci Pogány este alesu cu major. de 131 voturi. — In cerculu electoral Baksa (cotul Zala) s'a alesu Paul. Király i deputatu dietei.

** (S t a r e a c o l e r i i), dupa raportele officiale, este urmatoria: In Bud'a de la 13—16 noemv. s'a ivit 53; intre ostasii d'in Bud'a 6; in Pest'a 97 casuri. Pre cum se vede dara, coler'a in Bud'a scade, crește inse că atât mai tare in Pest'a. Apoi tempulu inca e tare favoritoriu colos, căci de vre-o căte-va dile nu mai scapam de ploaie si umedie.

** (C e s t i u n e a i n s u l e i S a n - J u a n.) Imperatul Vilhelmu, alesu de arbitru intre Engleter'a si Uniunea americana a transiatu in profitulu cestei d'in urma cestui-ne insulei San-Juan. Engleter'a este condamnata a inapoi Statelor-Unite insul'a San-Juan, situata intre insul'a Vancouver si costele Columbiei-britanice, cam la nordulu punctului, unde riu Columbi'a se versa in oceanulu pacificu. De două-dieci si cinci de ani ea a fostu terrenul unei contraverse intermitente, intrerupta de evenimente, dara totu-de-un'a reinceputa de Statele-Unite cu tenacitatea care le caracteriza. Pandindu in fîn momentulu, in care Engleteră incircata se lasă la intemplare in affacerea Alabama, guvernul american regulase cu aceea-si lovitura si in acelui-a-si modu si affaceres insulei San-Juan, si deslegarea ei a fostu aceea-si, că a Alabamei.

[P o r t u l u G i u r g i u.] Lucărările portalui Giurgiu, pre una lungime de 430 metri, iușeute in anul trecutu 1871 si esecutate in anul curentu cu cea mai mare activitate, nu numai fundatii s'a terminat, dara si zidurile s'a redicatu pâna la ana înaltim'e de mai multu de doi metri d'asupra fundatilor. La midiloculu fundatilor menagandu-se unu spatiu pentru asediarea petrei fundamentale, sambata la 21 oct. st. v., M. Sa a bine-voit u se puna insu-si acesta petra fundamentala in zidulu queului. Dupa terminarea solemnității ce a avut locu la asediarea petrei fundamentale, comunitatea Giurgiu a preparat unu dejunu in spatiu-sala a gimnasiului. La dejunu M. Sa a redicatu urmatoriulu toastu: „Cu mare placere am venit asta-di la Giurgiu spre a presiede una solemnitate, demna de a fi in-

scrisa in analale orasului, că unu evenimentu d'in cele mai fericite. Sum conviesu că, cu severasarea queului, comerciul va luă aventu neasceptat in acestu portu alu capitalei. D'in momentulu ce guvernul ottomanu va fi petrusu de insemnatulu folosu ce ar aduce si imperiului construirea, in intelegeră cu noi, a unui podu de ferru, ce lu-dorim atât de multu, atunci se va poté predice portului Giurgiu unu stralucit viitoru, căci elu va fi cheia comerciului d'intre Orientu si Occidentu. Urezu că tote dorintele mele pentru Giurgiu si pentru tier'a intrega să se realize in currendu si redicu acestu pocalu in prosperitatea si in fericitulu viitoru alu portului Giurgiu. „Pressa.“

de acum incolo se poate afă nefalsificata numai la locuienta mea, Vien'a, strad'a „grossa Mohrenasse“ nr. 14. trept'a I., usi'a 62, admoniezu să nu se cumpere la nime altulu acesta pasta, fiind că de presente nu tenu neci unu depositu, si neci o filiala, si tote depositele de mai innainte le-am dissolvatu pentru falsificările obvenite. Adeverat'a Past'a Pompadour a mea, numita si Past'a Miraculosa, nu si-va simtii neci candu efectu; succesul acestei Paste pentru facia emului e presta tota acceptarea si este uniculu medilocu garantatu spre grabnic'a si sigur'a alungare a toturor sgrabuntielor, petelor, cosilor, bubitelor si alu niceilor de pre facia Garanti'a intru atât'a e de secura, in catu daca medicină remane fără efectu, banii se vor dă inderetru.

Una tegula de acesta Pasta esclenta, d'impreuna cu instructiunea, costa 1 fl. 50 er. — Tramisul per „Nachnahme.“ Epistolele de procurare sunt de a se adresă către Vilemin'a Rix, Dr. Witwe, Vien'a, grossa Mohrenasse nr. 14.; pentru placerea onoratilor mei partitori, daca mi-voru incredintă unelo comisiuni mice despre diverse articuli, voi dispune că să se execute fără a compu vre-o provizie.

Adressa de multiamita nu se voru publică. [10—24]

MANTELE DE PLOIA.

Pentru caletori, economi, oficiali la calea ferrata si in genere pentru toti acei individi cari prin ocupațiunile si affacerile lor sunt a-dese-ori espusi ploie, este tare de recomandat Mantela u'a de ploia angela genuina, d'in materia nou-amolioata, ne de structabile si nepenetrabile de apa. Aceste mantele intrebu in eleganta si durabilitate pre tote căte s'a fabricat pâna acum. Este apoi de insemnatu, că manteltele d'in cestiu sunt cu totul fără cusatura, prin urmare nici-odata nu voru avea trebuinta de reparatura, si sunt astfelii lucrate, incătu pre tempu frumosu se potu intorce si imbracă pre facia a două că redingota eleganta.

1 bucată in marime ordinaria, de 42 plocari lungime, costa 10 fl., fia-cari 2 pollici ulteriori costa 1 fl. mai multe capuce [gluge] 1 fl. bucată.

Depozit principalu alu fabricel Govin si filii in Manchester

Lumina Lumina Lumina
frumosu bunu eftinu.

Cele mai nove lampe de petroleu, cu masinaria assecuatoria, preabine construita, flacara lina in forma de fluture că la lampile de gasu aeriu (flacără unci singure lampă lumineaza oastă 6 luminări); fără indeosebita frumosă illuminare acesta, si totu-si 50 percente economia facia cu ori-care alta materia de luminat. Si spre a impiedecă ori-ce concurenția s'a pusă pretiuri cătu se poate de estine, er' pentru calitatea cea mai buna se garantează.

1 bucată lampa de cuina, completa, d'impreuna cu petroel si festila, 45, 60 cr. 1 buc. lampa de cuina, de animatul de parete seu de platoudu, completa, cr. 85, fl. 1.20, 1.50. 1 buc. lampa de chilia, frumosa, completa fl. 1, 1.20, 1.50, 1.80. 1 buc. lampa prea-frumosu adjustata, completa, fl. 2, 2.50, 3. 1 buc. lampa de salonu, bogatu decorata, prea-fina, fl. 4, 5, 6, 8, 10. 1 buc. lampa de studeat suu lucratu cu palaria fl. 1, 1.50, 2. 1 buc. lampa de parete pentru staule, seu in anticamere [linde] cr. 90, fl. 1.20. 1 buc. lampa de aternatul de grindi in staule, linde etc. cr. 90, fl. 1.50, 2. 1 buc. lampa de aternatul in fabrici, oficini fl. 2, 2.50, 3.50. 1 buc. lampa de aternatul in sufragerie, prea-fina fl. 5, 8. 1 buc. lampa de aternatul in sufragerie, sorta prea-fina, bronzu auritu fl. 15, 20, 25.

Sub acestu pretiu alu lampelor este d'a se intielege tota adjustarea, d'impreuna cu festila si sticla.

1 palarie de lampă, mica, de midilocu fine cr. 5, fine cr. 10, prea-fina cr. 15. 1 palarie de lampa de midilocu mari si de midilocu fine cr. 10, fine cr. 15, prea-fina cr. 20. 1 palarie de lampa sorta mare, de midilocu fina cr. 25, fina cr. 35, prea-fina cr. 45. 1 cutu festila de lampa cr. 4, 6, 8. 1 buc. forfecă de lamente, de acelu cr. 25. 1 scutu pentru paleria lampei, d'a nu se arde, cr. 5. 1 scutu pentru sticla, d'a nu se sparge de caldura, cr. 10. 1 curatitoriu mecanicu pentru cilindrulu de sticla, cr. 20. 1 tassa d'a se pui e sub lampa, prea-frumosă, cr. 20, 30. 1 fesu micu pontru lampa, in forme prea-frumosu cr. 15, 25, 35. 1 scriptiu pentru aternarea lampelor fl. 1.40, 1.80, 2.20. 1 cilindru de sticla cr. 4, 5, 6. 1 globu de sticla cr. 20, 25, 30. 1 flaconu de tinchea pentru 1 pundu de petroel cr. 30, pentru 2 pundi cr. 50.

Cumperatorii cu redicata capeta rabbatu de la

A. FRIEDMANN,
Vienn'a, Praterstrasse, Parterre si etajul I. (11—12)

Burs'a de Vien'a de la 15. noemvare, 1872.

5% metall.	65.60	Londra	108.80
Imprum. nat.	70.15	Argintu	107.25
Sorti d'in 1860	102.75	Galbenu	5.19
Act. de banca	972.—	Napoleond'or	8.65
Act. inst. cre..	385.—		

Propriet. edit. si red. respundist: ALES. ROMANU.

Eu Vilemin'a Rix

dechiaru prin acest'a publice, că eu, vedu'a dupa Dr. A. Rix, de 16 ani sum singur'a si unic'a producătoria a adeveratei si nefalsificatei

Past'a Pompadour originala

fiindu că numai eu singura cunoscu secretulu preparatiunii. Anunciandu deci prin acest'a, că numit'a Past'a Pompadour

Actiuni valide pentru tote sortiturele, fără alta solvare ulterioara.

Sortiuri de statu c. r. austriace d'in 1839, a 40. parte, — fl. 6

Sortiuri de statu c. r. austriac d'in 1860, a 20. „, — fl. 8

Sortiuri de premie unguresci d'in 1870, a 20. „, — fl. 7

Sortiuri de cale ferrata turcesci d'in 1870 „, a 20. „, —

(ou valore pentru 36 sortiture) fl. 4

(16—20)

Pre langa bani gat'a seu pre langa o arvina de 10% se cumpera, vindu seu schimba totu felinu de harchie de pretiu ce esistu, precum: Papire de statu, obligatiuni de priorități, sortiuri, actiuni industriarie, de banca si de cale ferrata. Se solvește cupone si se indeplinescu comisiiuni pentru burs'a ces. reg. Sortiuri de totu felinu se vindu pre langa solviri in rate lunare de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD si COMP.

Opernring 21,

VIE N N ' A.